

A2/1F - Ontleden in woordsoorten

Je kunt op twee manieren ontleden:

1^e. Je kunt kijken naar de **woordsoorten**: *zelfstandig naamwoord*, *lidwoord*, *werkwoord* enz.
 (dit noemt men ook wel: woordbenoemen of taalkundig ontleden)

2^e. je kunt kijken naar **de relaties die verschillende woord(groepen) met elkaar hebben**
 in de zin: *onderwerp*, *gezegde*, *lijdend voorwerp* enz.
 Dit heet ook wel : zinsontleding of redekundig ontleden.

1 ^e manier: woordsoorten	2 ^e manier: zinsdelen
<p>De soort van het woord verandert niet : een lidwoord blijft altijd een lidwoord.</p> <p><i>de</i> = lidwoord <i>directeur</i>= zelfstandig naamwoord</p>	<p>Een groepje woorden vormt samen een zinsdeel. Hetzelfde groepje woorden kan in een andere zin als een geheel ander zinsdeel functioneren. <i>Hij groet de directeur.</i> (lijdend voorwerp) <i>De directeur groet hem.</i> (onderwerp)</p>

In deze les gaat het alleen over de 1^e manier van ontleden: de woordsoorten benoemen
 Hieronder volgen de belangrijkste soorten woorden :

Zelfstandig naamwoorden: kip, bakker, jongen, huis

Dat zijn **woorden voor mensen, dieren of dingen** :

Je kunt ze herkennen doordat je er altijd *de/het* of *een* voor kunt zetten. *de kip*, *een bakker*

Bijvoeglijke naamwoorden : mooie, kleine, groot

Dit zijn woorden **die iets extra's zeggen over mensen dieren en dingen**. Je kunt ze tussen *de/het* (of *een*) en het zelfst. naamwoord in zetten.

Ze heten zo omdat je een begrip bij het zelfst. naamwoord voegt . Een *dikke kip* Een *aardige bakker* . Dat huis is *groot*.

Lidwoorden: de, het en een.

Dat zijn de woordjes die je voor een naam van een mens, dier of ding kunt zetten. Er zijn er maar drie in het Nederlands.

Telwoorden : twee, drie, honderd, duizend, veel, weinig, eerste, tweede, meeste

Je gebruikt deze woorden om te tellen : *een, twee, drie* enz. (hoofdtelwoorden)

Woorden die niet een bepaald aantal tellen ,maar een onbepaald aantal noemen we ook telwoorden: *veel, weinig, sommige*, enz .

Er zijn ook rangtelwoorden : (*eerste, tweede, derde,enz.*) Ze geven niet een aantal maar een volgorde aan.

Voorzetsels : in, uit, op, onder, naast, langs, enz

Truc: **de vogel zit ..... het kooitje.**

Op de plaats van de puntjes kun je een voorzetsel van plaats invullen. Maar er bestaan ook nog andere voorzetsels: *na, gedurende, per*, enz..

A2/1F - Ontleden in woordsoorten

Werkwoorden : *lopen, loop, liep, liepen, luisteren, geluisterd, luisterden* :

- ze zijn erg belangrijk in een zin. Ze moeten zichzelf alsmaar aanpassen en ze veranderen ook steeds: *lopen – loop - loopt – liep - gelopen*
- Ze heten ook zo omdat ze echte doe-woorden zijn. Ze verwijzen bijna altijd naar iets wat “gedaan” kan worden.
*De man rijdt in een Mercedes. een ei . De jongens reden in een in een Mercedes
De bakker bakt broodjes. De bakkers bakken broodjes Ik bak brood.*
- Maar let op: ook woorden die meer een situatie of een mogelijkheid aangeven kunnen werkwoorden zijn: *zijn, hebben, worden, staan, hangen, zullen, kunnen enz.*

Soms komt er een hulpwerkwoord in een zin. Dat is een werkwoord dat andere werkwoorden komt helpen. We hebben er drie in onze taal : *hebben, zijn en worden.*
Ik heb gelopen, hij heeft gelopen, wij hadden gelopen, jij had gelopen.

Tip: Werkwoorden hebben vormen in **de verleden en tegenwoordige tijd**. Andere woordsoorten hebben die eigenschap niet.

Vragende voornaamwoorden): *wie, wat, welk en wat voor.*

Ze staan in vraagzinnen meestal vooraan.

Aanwijzende voornaamwoorden): *deze, die, dit en dat*

Deze vrouw, die man, dat kind.

Je kunt ze herkennen als je je voorstelt dat je erbij kunt aanwijzen wie je bedoelt. (Daarom heten ze natuurlijk ook zo.)

Persoonlijke voornaamwoorden: *Ik, je/jij, hij/zij, wij, jullie, zij(meervoud).*

Ze heten zo omdat ze altijd naar een persoon/personen verwijzen (kan ook dier of ding zijn) . Ze staan in de plaats van de naamwoorden. *Hij zingt* (i.p.v. *Hans zingt*).

Betrekkelijke voornaamwoorden: *die, dat*

Je kunt zeggen dat ze betrekking (een relatie) hebben op iets dat vooraf gaat, dat dus in een voorgaand stukje zin staat.

b.v. *Het meisje, dat zo lang ziek was geweest, slaagde toch.*

De vrouw, die daar loopt is mijn moeder

Dat heeft een relatie met het meisje en die heeft betrekking op de vrouw.

Bijwoorden : *daar, toen, erg*

Bijwoorden geven vaak een plaats, tijd of gradatie (= hoe erg, op welke manier) aan en ze zeggen iets van:

- *werkwoorden* (b.v. hoe of wanneer iets wordt gedaan) hij loopt hard, hij zingt mooi, hij verveelt zich stierlijk. Hij komt nooit, Zij bloost soms
- *bijvoeglijke naamwoorden* De erg domme kip, De zeer dikke bakker
- of van andere *bijwoorden* Hij loopt erg hard, Zij zingt uitermate vals